

ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ

Mezinárodní Úmluva o Občanských a Politických Právech (Covenant)

Sdělení 1054/2002: Česká republika 18/11/2005 CCPR/C/85/D/1054/2002. (Jurisprudence)

Výbor pro lidská práva – 85. zasedání – 17. října až 3. listopadu 2005.

Názor Výboru pro lidská práva podle článku 5, § 4
Opčního protokolu k Mezinárodní úmluvě o občanských a politických právech.

Sdělení 1054/2002

Podané panem Zdeňkem Křížem (není zastoupen právníkem)

Údajně poškozený: Podavatel

Stát: Česká republika

Datum původního podání: 28. září 2001.

Výbor pro lidská práva byl ustaven podle článku 28 Mezinárodní úmluvy o občanských a politických právech.

Schůze 1. listopadu 2005.

Po posouzení všech písemností k stížnosti 1054/2002 předložených Výboru pro lidská práva k případu pana Zdeňka Kříže, podle Opčního protokolu k Mezinárodní úmluvě o občanských a politických právech, potom co Výbor vzal v úvahu veškerý písemný materiál, který mu byl předložen podavatelem a státem

přijal toto:

Názor podle článku 5, § 4, Opčního protokolu.

1. Podavatelem je Zdeněk kříž, občan Spojených států a České republiky, narozen v roce 1916 ve Vysokém Mýtě, právě bydlící ve Spojených státech. Stěžuje si, že je obětí porušení (1) článku 26 Mezinárodní úmluvy o občanských a politických právech Českou republikou. Není zastoupen právníkem.

Skutečnosti:

2.1 Před rokem 1948 žil podavatel v Praze, kde vlastnil 1/6 činžovního domu a obchod. V roce 1958 mu bylo nařízeno, aby svůj obchod zavřel a zapojil se do družstva, které převzalo jeho vybavení, aniž by mu cokoliv zaplatilo. Na začátku šedesátých let podavatel „věnoval“ pod nátlakem svou šestinu domu státu. V roce 1968 odešel se svou ženou a dvěma syny do Rakouska a pak emigroval do Spojených států. V roce 1974 odsoudil československý soud podavatele, jeho ženu a staršího syna v nepřítomnosti k 18 měsícům vězení zato, že opustil stát. 16. dubna 1974 se stal občanem Spojených států. Podle úmluvy o naturalizaci mezi Spojenými státy a Československem z roku 1928 tím ztratil české občanství.

2.2 1. února 1991 byl českou vládou přijat zákon 87/1991 o mimosoudních rehabilitacích. Ten určil podmínky pro navrácení majetku osobám, kterým byl majetek zabaven za vlády komunistů. Podle tohoto zákona musela mít osoba, která žádala o restituci majetku, kromě jiného, (a) československé občanství a (b) trvalý pobyt v České republice, aby byla oprávněná se dožadovat navrácení svého majetku. Tyto podmínky musely být splněny v lhůtě, kdy se mohly podávat žádosti o restituce, mezi 1. dubnem a 1. říjnem 1991. Rozhodnutí Ústavního soudu z 12. července 1994 (č. 164/1994) však zrušilo podmínku trvalého

pobytu a ustanovilo novou lhůtu k podání restitučních žádostí pro lidi, kteří se tak stali oprávněnými osobami. Tato lhůta běžela od 1. listopadu 1994 do 1. května 1995. V roce 1995 podavatel zažádal o české občanství, které dostal 28. července 1995, tedy až po uplynutí lhůty pro restituční žádosti.

2.3 14. dubna 1995 podavatel požádal o restituci majetku majitele domu, Státní správu bytového majetku v Praze 4, která jeho žádosti nevyhověla, protože on neměl občanství v určené lhůtě. On podal tu věc k okresnímu soudu v Praze 4, který zamítl jeho žádost o restituci 27. dubna 1998, protože nesplňoval podmínku občanství v době, kdy se nové restituční žádosti mohly podávat (do 1. května 1995). Soud se nezabýval tím, jestli splňoval ostatní podmínky k tomu, aby mohl dostat majetek zpět. 3. prosince 1998 potvrdil městský soud v Praze rozhodnutí okresního soudu s tím, že podavatel by byl musel splnit podmínku občanství nejdéle do původní lhůty, t.j. do 1. října 1991, aby mohl být „oprávněnou osobou“. 25. července 2000 potvrdil Ústavní soud toto rozhodnutí pro stejný důvod. Podatel tvrdí, že tím vyčerpал domácí možnosti.

Stížnost

3. Podavatel tvrdí, že se stal obětí porušení článku 26 Úmluvy, protože podmínka občanství v zákoně 87/1991 je nezákonnou diskriminací.

Stanovisko vlády ohledně přijatelnosti a důvodnosti stížnosti i podatelových poznámek.

4.1 9. ledna 2003 se vláda vyjádřila o přijatelnosti a důvodnosti stížnosti. Přiznává, že podavatel vyčerpал všechny možnosti a nenamítá proti přijatelnosti stížnosti. K skutečnostem poznamenává, že podatel nabyl občanství až 25. září 1997.

4.2 Pokud je o důvodnost vláda poukazuje na svá předchozí podání v podobných případech a uvádí, že restituční zákony včetně zákona 87/1991 měly za úkol zmírnit následky nespravedlností, které se udály během komunistického režimu, přičemž si uvědomuje, že tyto nespravedlnosti nemohou nikdy být zcela napraveny.

4.3 Vláda zaujala stanovisko vyjádřené v rozhodnutí Ústavního soudu č. 185/1997, podle něhož:

Úmluva o občanských a politických právech určuje zásadu rovnosti v svém článku 2, § 1 a v článku 26 a ta má povahu podpůrnou, t.j. že platí jen ve spojení s jiným právem zakotveným v Úmluvě. Úmluva neobsahuje právo na majetek. Článek 26 určuje rovnost před zákonem a zákaz diskriminace. Občanství není vyjmenováno v situacích, v kterých je diskriminace zakázána. Výbor pro lidská práva opakovaně připustil rozlišení, které spočívá na rozumných a objektivních kritériích. Ústavní soud myslí, že článek 11, §2 Listiny základních práv a svobod (2) i záměry restitučního zákonodárství a také zákony, které se týkají občanství, jsou rozumná a objektivní kritéria.

Vláda potvrzuje, že nemá v úmyslu měnit své stanovisko ohledně podmínky občanství v zákonech; změna podmínky stanovené v restitučním zákoně by teď měla dopad na ekonomickou a politickou stabilitu a destabilizovala by právní prostředí České republiky.

5.1 6. května 2004 odpověděl podavatel na podání státu. Opakuje svůj původní požadavek a říká, že jeho věc je podobná případům již Výborem projednaným, zejména případům *Šimůnek, Adam a Blažek, (3)*, u nichž Výbor shledal porušení článku 26 státem.

5.2 Dále poukazuje na zákony, které zvrátily konfiskační rozsudek (zákon 119/1990) a rozhodnutí Ústavního soudu v jiných případech, v kterých bylo stanoveno, že konfiskační rozsudky byly prohlášeny za neplatné, a že původní vlastnictví se nikdy neztratilo.

Záležitosti a jednání před Výborem

Úvaha o přijatelnosti.

6.1 Předtím než Výbor pro lidská práva posoudí jakoukoliv stížnost ve světle všech informací, které mu strany daly k dispozici, musí, podle Pravidla 93 o jednání, rozhodnout jestli je stížnost přijatelná podle Opčního protokolu k Úmluvě.

6.2 Výbor vzal na vědomí, že stát souhlasí s přijatelností stížnosti a rozhodl, že stížnost je přijatelná protože jedná o záležitostech, týkajících se článku 26 Úmluvy.

Úvaha o skutkové podstatě

7.1 Výbor pro lidská práva posoudil tuto stížnost ve světle všech informací mu předložených oběma stranami, podle článku 5, § 1, Opčního protokolu.

7.2 Otázka před Výborem je, zda uplatnění zákona 87/1991 u podavatele je diskriminací a porušením článku 26 Úmluvy. Výbor opakuje svůj právní názor, že ne všechny rozdílnosti v jednání se mohou považovat za diskriminační podle článku 26. Rozdílnost, která vyhovuje podmínkám Úmluvy a je založená na objektivním a rozumném podkladě není zakázanou diskriminací podle článku 26. (4) Zatímco občanství je objektivním kritériem, musí Výbor posoudit, jestli jeho uplatnění proti podavateli bylo rozumné v jeho případě.

7.3 Výbor připomíná svůj názor v případech *Adam, Blazek and Marik*. (5) kde shledal, že článek 26 byl porušen. Vezmeme-li v úvahu, že samotný stát je zodpovědný zato, že podavatel a jeho rodina odešla do jiné země, aby našla útočiště a kde si nakonec zřídila trvalý pobyt a obdržela nové občanství, v takovém případě Výbor soudí, že by nevyhovovalo Úmluvě, aby podavatel splnil podmínku občanství pro restuci nebo odškodnění.

7.4 Výbor je toho názoru, že precedent uvedených případů se vztahuje i na podavatele této stížnosti, a že požadavek občanství u domácích soudů porušil jeho práva podle článku 26 Úmluvy.

Výbor pro lidská práva, jednaje podle článku 5, § 4 Opčního protokolu, je toho názoru, že předložená fakta jsou porušením článku 26 Úmluvy.

8. Podle článku 2, § 3(a) Úmluvy, je stát povinen zjednat podavateli účinnou nápravu, což může být odškodnění, není-li možno majetek vrátit. Výbor znovu připomíná, že stát by měl změnit svou legislativu tak, aby zajistil, že všechny osoby budou mít rovnost před zákonem a rovnou ochranu zákona.

9. Je třeba si uvědomit, že tím, že stát přijal Opční protokol, přijal i pravomoc Výboru, aby ten určil, zda se stalo porušení či ne, a že podle článku 2 Úmluvy se stát zavázal, že zajistí všem osobám na svém území nebo v své legislativě práva určená v Úmluvě a přiznání účinné a vymahatelné nápravy v případě, že bylo nalezeno porušení. Výbor chce obdržet od státu během 90 dnů informaci, jakým způsobem bude vyhověno názoru Výboru.

Přeložil Jan Sammer.